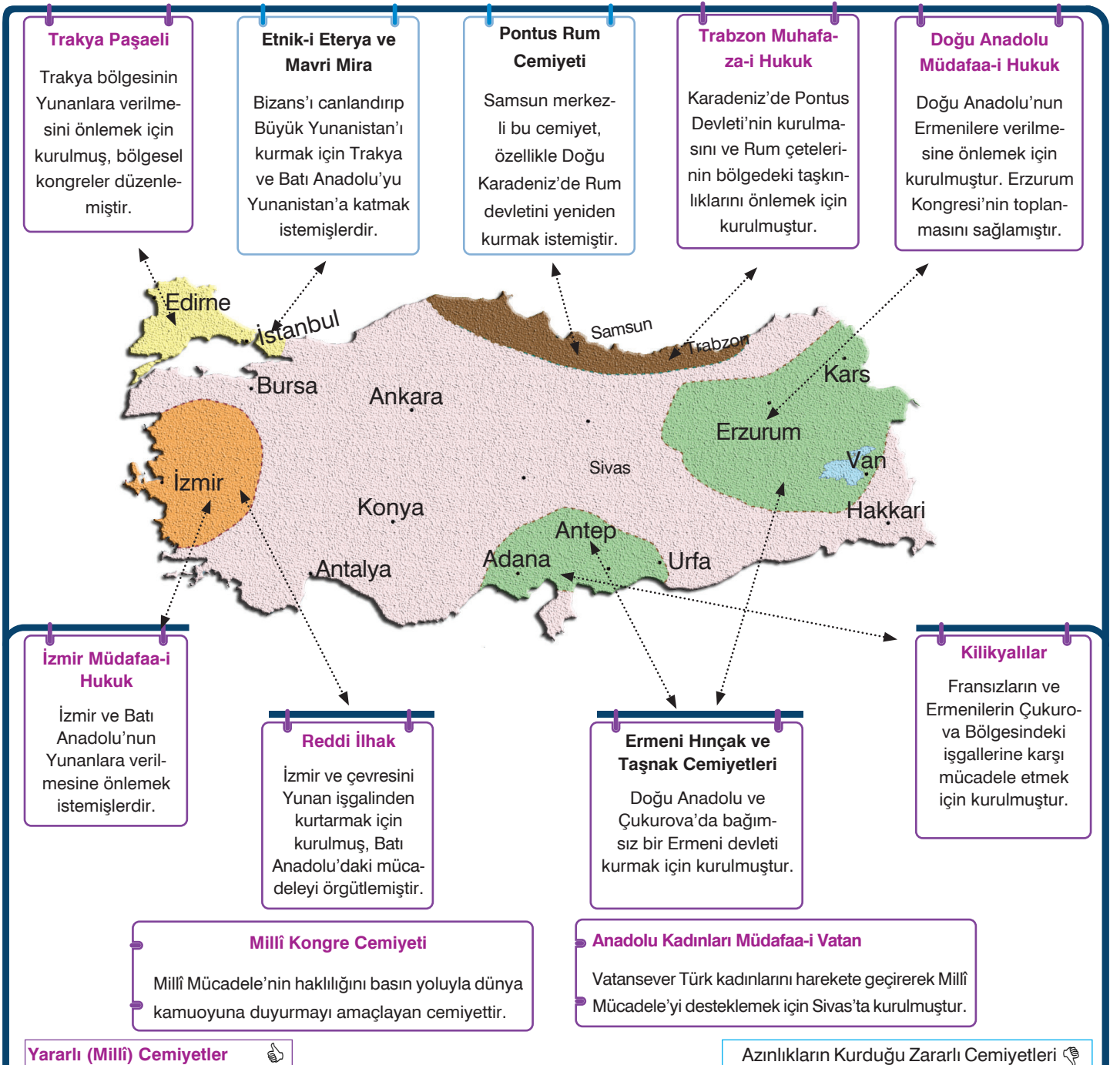

CEMİYETLER VE KUVÂ-YI MİLLİYE

Cemiyetler ve Kuvâ-yı Millîye

- Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra başlayan işgallere karşı ülkeyi savunması gereken Hükûmetin sessiz kalarak teslimiyetçi bir politika izlemesi üzerine Türk halkı bağımsızlığını korumak için harekete geçti. Özellikle işgal bölgelerinde millî cemiyetler denilen Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurularak hem işgallere karşı hem de bölgelerindeki azınlıkların kurduğu zararlı cemiyetlere karşı bölgesel olarak mücadele etmişlerdir.
- Anadolu'da yaşayan azınlıklar da kendi bağımsız devletlerini kurmak için cemiyetler kurarken, Anadolu'da başlayan mücadeleye karşı olan, güçlü devletlerin koruması altına girmek isteyenler de cemiyetler kurmuşlardır.

Millî Varlığa Karşı Olan Cemiyetler

- Osmanlının içinde bulunduğu durumu göz önüne alarak bağımsız olarak yaşamanın mümkün olmadığını, İtilaf Devletleri ile mücadele edecek imkânlara sahip olmadığımızı, onları kızdırarak daha kötü bir duruma düşmemeyi ve işgalcilerle iyi geçinmeyi savunan çalışan bazı Türk ve Müslüman grupların kurduğu cemiyetlerdir.

İngiliz Muhipleri Cemiyeti

Cemiyeti kuranlar Osmanlının İngiltere'nin himayesine girerek varlığını devam ettirebileceğini düşünmüş ve bu yüzden Millî Mücadele'ye karşı olmuşlardır. Sadrazam Damat Ferit Paşa tarafından desteklenen bu cemiyet, işgalcilerle iş birliği içinde olmuştur.

Wilson Prensipleri Cemiyeti

Osmanlının işgallere karşı durabilmesinin ve varlığını devam ettirebilmesinin Amerikan mandasına girerek gerçekleşebileceğine inanmışlardır. Halide Edip, Yunus Nadi, Refik Halit gibi bazı cemiyet üyesi aydınlar daha sonra Millî Mücadele'ye katılmışlardır.

Sulh ve Selamet-i Osmaniye

Osmanlı Devleti'nin kurtuluşunu padişah ve halifenin emirlerine bağlı kalmakla gerçekleşebileceğini savunmuşlar, bu yüzden Millî Mücadele hareketine karşı olmuşlardır.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası

Osmanlı Döneminde İttihat ve Terakki Cemiyetine muhalif olarak kurulan bir cemiyettir. Ancak Millî Mücadele hareketini de İttihatçı bir hareket olarak gördükleri için engellemeye çalışmış, bazı ayaklanmaların çıkmasında rol oynamıştır.

Teali İslam Cemiyeti

İstanbul'da bazı müderrislerin (medrese hocası) önderliğinde kurulmuştur. Kurtuluşu hilafetin ve saltanatın devam ettirilmesinde görmüş, bu yüzden halifeliğin ve saltanatın güçlendirilmesini amaçlamışlardır. Millî Mücadele hareketine karşı çıkan bu cemiyet, İngiltere tarafından desteklenmiştir.

Kürt Teâl-i Cemiyeti

İngilizlerin desteğiyle kurulmuştur. Wilson İlkeleri'ne dayanarak doğu illerinde bağımsız bir Kürt devleti kurmayı amaçlamıştır.

Millî (Yararlı) Cemiyetlerin Özellikleri

- Kendi bölgelerini savunmak için kurulmuşlardır.
- Bağımsızlık, vatanseverlik ve milliyetçilik duygusu hâkimdir.
- Genellikle basın yayın, miting, toplantı gibi yöntemlerle mücadele etmişlerdir.
- Azınlıkların zararlı faaliyetlerini ve işgalleri önlemeye çalışmışlardır.
- Sivas Kongresi'nde "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" adı altında birleştirilmişlerdir.

Azınlıkların Kurduğu Cemiyetlerin Özellikleri

- Millî Mücadele'yi önlemeye çalışmışlardır.
- Bağımsız devlet kurmayı amaçlamışlardır.
- Bulundukları bölgelerdeki Türklere sürekli saldırarak onları göçe zorlayıp nüfus üstünlüğünü sağlamaya çalışmışlardır. Çünkü Wilson İlkeleri gereği çoğunlukta oldukları yerlerde devletlerini kurabileceklerdi.
- Anadolu'nun farklı yerlerinde güvenliği bozarak Mondros'un 7. maddesinin uygulanması için ortam hazırlayarak işgalci devletlerden yardım ve destek almışlardır.

Millî Varlığa Düşman Cemiyetlerin Özellikleri

- Tam bağımsızlık yerine manda ve himayeyi savundular.
- Saltanat ve halifelik makamlarının devamını istemişlerdir.
- Anadolu'da yürütülen Millî Mücadele'ye karşı olmuşlardır.
- İtilaf Devletlerinden yardım ve destek almışlardır.

ÖRNEK

MEB SORUSU

Aşağıdaki cemiyetlerden hangisinin kuruluş amacı Mustafa Kemal'in topyekûn mücadele fikrine uygundur?

- Trakya Paşaeli Cemiyeti:** Trakya'nın Yunanlılar tarafından işgalini önlemek amacıyla kurulmuştur.
- Kilikyalılar Cemiyeti:** Çukurova Bölgesi'nin Fransızlar ve Ermeniler tarafından işgalini önlemeyi amaçlamıştır.
- Millî Kongre Cemiyeti:** Türklere yönelik gerçek dışı yayınlara belgelerle cevap vermeyi ve millî kuvvetleri bir çatı altında toplamayı hedeflemiştir.
- İzmir Redd-i İlhak Cemiyeti:** İzmir'in Yunanlılar tarafından haksız işgaline karşı silahlı direnişi örgütlemiştir.

ÖRNEK

Yararlı cemiyetlerin aşağıdaki özelliklerinden hangisi Millî Mücadele açısından bir avantaj oluşturmamıştır?

- A) Bölgesel kurtuluş yolları aramaları
- B) Vatanseverlik duygusuyla kurulmaları
- C) Gerekğinde silahlı mücadeleye başvurmaları
- D) Azınlıkların zararlı çalışmalarını engellemeye çalışmaları

ÖRNEK

Aşağıdaki cemiyetlerden hangisi bölgesel değil, “ulusal” bir nitelik taşımaktadır?

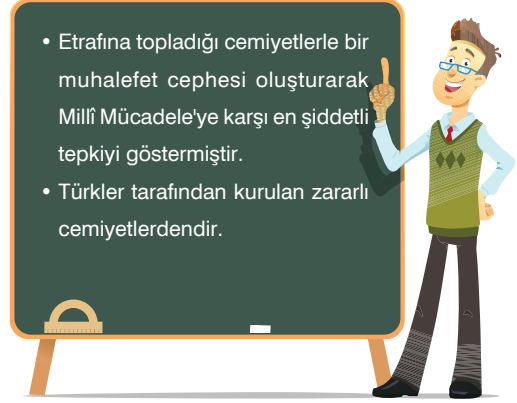
- A) Kilikyalılar Cemiyeti
- B) Reddi İlhak Cemiyeti
- C) Millî Kongre Cemiyeti
- D) Anadolu Kadınları Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti

ÖRNEK

Aşağıdaki yerlerden hangisinde Ermeni cemiyetlerin aktif olarak faaliyet gösterdikleri söylenemez?

- A) Bursa
- B) Çukurova
- C) Erzurum
- D) Diyarbakır

ÖRNEK

Sosyal Bilgiler öğretmenin tahtaya yazdığı özellik aşağıdaki cemiyetlerden hangisine aittir?

- A) Kilikyalılar Cemiyeti
- B) Alyans İsrailit Cemiyeti
- C) Hürriyet ve İtilaf Fırkası
- D) Şark Vilayetleri Cemiyeti

